

Streszczenie

W toku naszych badań oszacowaliśmy ilość żeru pędowego dostępnego dla kopytnych roślinożerców w dwóch terenach badań i określiliśmy role czynników środowiskowych, takich jak cechy gleby i dostępność promieniowania słonecznego na intensywność zgryzania podrostów różnych gatunków drzew. Na początku przeprowadziliśmy w laboratorium pomiary podrostów zebranych w obu obszarach badawczych w celu stworzenia równań allometrycznych pozwalających oszacować suchą masę pędów dostępnych dla kopytnych roślinożerców na podstawie wysokości i grubości młodych drzewek oraz innych parametrów morfologicznych. Te równania zostały następnie wykorzystane wraz z danymi pochodzącymi z pomiarów terenowych na 44 powierzchniach badawczych do obliczenia ilości żeru pędowego dostępnego dla kopytnych roślinożerców w terenach naszych badań. Powierzchnie badawcze zostały założone w dwóch parkach narodowych: w Tatrzańskim P. N. i w Roztoczańskim P. N. W każdym z parków założono po 22 powierzchnie badawcze. Miały one formę transektów pasowych o długości 30 m i szerokości 5 m. W granicach transektów pomierziliśmy parametry morfologiczne podrostów drzew oraz średnice zgryzionych pędów; na podstawie tych pomiarów dla każdego podrostu wyliczyliśmy wskaźnik intensywności zgryzania BI. W Roztoczańskim P. N. pobraliśmy próbki glebowe z każdego transektu; zostały one poddane analizom laboratoryjnym, a w oparciu o wyniki analiz laboratoryjnych został wyliczony wskaźnik jakości gleby. Intensywność zgryzania podrostów różnych gatunków drzew została następnie odniesiona do wskaźnika żyzności gleby oraz do ilości żeru pędowego dostępnego dla roślinożerców na każdej z powierzchni badawczych.

Wyniki wskazują na istotny wpływ jakości gleby na presję roślinożerców; związek ten jest zróżnicowany i zależy od gatunku drzewa. Wyższa żyzność gleby jest powiązana z większą dostępnością żeru pędowego i skutkuje przesunięciem presji zgryzania z gatunków bardziej podatnych na zgryzanie, takich jak *Acer pseudoplatanus* na gatunki mniej podatne, takie jak *Fagus sylvatica*. Większa dostępność żeru pędowego efektywnie redukuje presję roślinożerców na gatunki bardziej podatne na zgryzanie, co może sprzyjać bardziej zróżnicowanemu składowi gatunkowemu odnowień i utrzymaniem wyższej bioróżnorodności w naturalnych zbiorowiskach leśnych. To wskazuje, że naturalne zaburzenia w drzewostanie poprzez zwiększanie dostępności żeru pędowego mogą mieć krytyczne znaczenie dla podtrzymania odnowienia gatunków drzew wrażliwych na presję roślinożerców.